

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (2)

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, may.
2-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLAR TAHLILINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'NALISHLARI	12
Xudoyberdiyev Ulug'bek Axmad o'g'li	
O'ZBEKISTON KOMPANIYALARIDA DIVIDEND SIYOSATI JOZIBADORLIGINI OSHIRISH	16
Shermuxamedov Akmal Komiljonovich	
РАЗВИТИЕ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ФИНТЕХА И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА	21
Салимова Зиёда Рустамжон қизи	
ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARIDA YO'QOTISHLAR HISOBI UCHUN ISHCHI HISOBVARAQLARI TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH	27
Xojimurodov Zuxriddin Shukurullo o'g'li	
RAQAMLI MUHITDA BANK XIZMATLARINI MASOFADAN KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	32
Azlarova Aziza Axrorovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SOLIQ ORGANLARI FAOLIYATINI SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	36
Soyibova Matluba Ahmedboyevna	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	41
M.O. Yo'ldoshova	
NARXLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY KONSEPSIYASI SIFATIDA DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISH	45
Anvar Deberdiyev	
SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISH YO'LLARI	49
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich	
STARTAP EKOTIZIMLARINI RAG'BATLANTIRISHNING SOLIQ MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: GLOBAL MUAMMOLAR VA HUDUDIIY IMKONIYATLAR	55
Ishimova Mohinur Absalomovna	
UMUMIY OVQATLANISH TIZIMIDA B2B MARKETINGINI JORII ETISH. (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	61
Zakirova Gulnoza Quدراتovna, Aliyeva Gulnora Ildarovna	
TIBBIYOT TASHKIOTLARIDA NOMOLIVAVIY AKTIVLAR HISOBI AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	67
Iskanov Xoljigit Nurkosimovich	
RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MARKAZIDA ICHKI AUDIT TIZIMINI TASHIL ETISH AMALIYOTI	73
Suyunov Yorqin Bekmurodovich, Nazarov Ubaydulla Abdumannapovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	79
Yuldashev Akmal Kiyomovich	
TOG'-KON KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIM HOLATINI BAHOLASH VA IQTISODIIY SAMARADORLIK ZAXIRALARINI ANIQLASH	83
Abirova Nargizabonu	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI VA ULARNING MILLIIY RIVOJLANISHI	88
Turayev Abduvohid Kuldashevich	

IQTISODIYOTNING INNOVATSION TARAQQIYOTI SHAROITIDA MEHNAT RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	93
Artiqova O'g'iljon Zafar qizi	
O'ZBEKISTON MILLIY TELERADIOKOMPANIYASI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SEMIR MODELIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	101
Rustamov Zafar	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH TANNARXINI PASAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	107
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
BUXORO ARK ANSAMBLI TURISTIK SIG'IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH	111
Sulaymonova Malika Maxmudovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПЛАНИРОВАНИЯ, КОНТРОЛЯ И АНАЛИЗА ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ НА МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	116
Муродов Шавкатжон Фарходович, Зайналов Ж. Р.	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDAGI INVESTITSION LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	121
Ochildiyeva Naima Mengziya qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDITLASH AMALIYOTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	127
Melibayev Sodir Adilovich	
TIJORAT BANKLARI RENTABELLIGINI TA'MINLASHDA AKTIVLAR VA REGULYATIV KAPITALNING O'RNI	135
Sheraliev Abbos Xolmuminovich	
DIGITAL TRANSFORMATION OF DECISION-MAKING IN THE NATIONAL ELECTRICITY GRID OF UZBEKISTAN	140
Abdumalik A. Djumanov, Mukhlisa M. Gafurova, Tursunmurod R. Sobirov	
VIRTUAL IQTISODIYOTNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH MEXANIZMLARI	147
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
O'ZBEKISTON QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINING RIVOJLANISH HOLATI VA INSTITUTSIONAL TUZILMASI.....	152
Shamsiddinov Ne'matjon Ashurali o'g'li	
ASOSIY VOSITALAR HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
To'ychiyeva Dilnoza Farxod qizi	
ELEKTRON TIJORAT BOZORIDA RISKLARNI BAHOLASH MASALALARI	162
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
UY-JOY BOZORINI IPOTEKA KREDITLASH AMALIYOTI ORQALI INTEGRATSIYA QILISH: O'ZBEKISTON SHAROITIDA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	166
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
HUDUDIY INVESTITSIYA TARKIBINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA DINAMIK TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	171
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI KREDITLASH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH	175
Bo'taev O'tkir Eshboevich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISHNING INNOVATSION USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	181
Umarova Malika Nematjanovna	
РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ЗЕЛЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ КАК ФАКТОР СТАНОВЛЕНИЯ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	187
Рахмонов Джамшид Одил угли	

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ КУЛЬТУРЫ УЗБЕКИСТАНА.....	194
Абдусаламова Фароғат Сунатиллаевна	
BANK XIZMATLARI KO'RSATISH MEZONLARINI ANIQLASH VA ULARNI BAHOLASH.....	200
Avazbek Jo'rayev	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK OMILLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	207
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQRARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	211
Berdimuratov Kuanishbay Genjebaevich	
ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ПРОЕКТОВ И ПРОГРАММ.....	215
Абдупаттоев Абдухакимжон Абдулхамид угли	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI.....	228
Mohichexra Melikovna Mo'minova	
INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI: XALQARO TAJRIBA TAHLILI	233
Dilbar Xasanovna Aslanova, Usmanova Zumrad Islamovna	
TA'LIM TIZIMIDA MARKETING YONDASHUVI VA TAMOIYILLARINI QO'LLASHNING NAZARIY ASOSLARI	239
Musayeva Shoirazimovna, Raxmonova Aziza Tolibovna	
MEHMONXONALAR VA OILAVIY MEHMON UYLARI RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI	245
Boynazarov Ulug'bek Egamberdiyevich	

MEHMONXONALAR VA OILAVIY MEHMON UYLARI RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI

Boynazarov Ulug'bek Egamberdiyevich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarining rivojlanishining nazariy asoslari, ularning turizm infratuzilmasidagi o'ri hamda iqtisodiy ahamiyati tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida mehmonxona xo'jaligi va oilaviy mehmon uylarining afzalliklari va kamchiliklari, xizmat ko'rsatish sifati, boshqaruv samaradorligi hamda xorijiy tajribalar tahlil qilindi. Shuningdek, mehmondo'stlik xizmatlarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalar, marketing strategiyalari va hududiy turizm imkoniyatlarining ahamiyati asoslab berildi. Tadqiqot natijasida mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: mehmonxona xo'jaligi, oilaviy mehmon uyi, turizm, mehmondo'stlik, xizmat ko'rsatish sifati, turizm infratuzilmasi, raqamli texnologiyalar, marketing strategiyasi, hududiy turizm, servis xizmatlari.

Abstract. This article examines the theoretical foundations of the development of hotels and family guest houses, their role in tourism infrastructure, and their economic significance. The study analyzes the advantages and disadvantages of hotel enterprises and family guest houses, service quality, management efficiency, and foreign experience. In addition, the importance of digital technologies, marketing strategies, and regional tourism opportunities in the development of the hospitality industry is substantiated. Based on the research findings, scientific and practical recommendations for the development of hotels and family guest houses were developed.

Key words: hotel industry, family guest house, tourism, hospitality, service quality, tourism infrastructure, digital technologies, marketing strategy, regional tourism, service activities.

Аннотация. В данной статье исследованы теоретические основы развития гостиниц и семейных гостевых домов, их роль в туристической инфраструктуре и экономическое значение. В ходе исследования были проанализированы преимущества и недостатки гостиничного хозяйства и семейных гостевых домов, качество обслуживания, эффективность управления, а также зарубежный опыт. Кроме того, обоснована важность цифровых технологий, маркетинговых стратегий и региональных туристических возможностей в развитии индустрии гостеприимства. По результатам исследования разработаны научно-практические рекомендации по развитию гостиниц и семейных гостевых домов.

Ключевые слова: гостиничное хозяйство, семейный гостевой дом, туризм, гостеприимство, качество обслуживания, туристическая инфраструктура, цифровые технологии, маркетинговая стратегия, региональный туризм, сервисные услуги.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm sohasi milliy iqtisodiyotning eng muhim hamda jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, turizm infratuzilmasining rivojlanganligi mamlakatning iqtisodiy salohiyati, hududlarning investitsion jozibadorligi hamda xizmatlar bozori raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Turizm xizmatlari tarkibida mehmonxona xo'jaligi va oilaviy mehmon uylari alohida o'rin egallaydi, chunki aynan ushbu xizmatlar turistlarning xavfsiz, qulay va sifatli dam olishini ta'minlaydi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda turizmni rivojlantirish, mehmondo'stlik infratuzilmasini kengaytirish hamda hududlarning turistik imkoniyatlarini oshirish bo'yicha keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, tarixiy-madaniy meros obyektlariga boy bo'lgan Samarqand, Buxoro, Xiva va Shahrisabz kabi hududlarda mehmonxonalar hamda oilaviy mehmon uylarini tashkil etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu esa ichki

va tashqi turistlar oqimini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda xizmatlar sektorida iqtisodiy faollikni kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Mehmonxona xo'jaligi turizm industriyasining asosiy tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, turistlarga vaqtinchalik yashash, ovqatlanish, dam olish hamda boshqa qo'shimcha xizmatlarni taqdim etadi. Oilaviy mehmon uylari esa nisbatan kichik hajmdagi, mahalliy aholining turmush tarzi va milliy qadriyatlarini aks ettiruvchi joylashtirish vositasi sifatida rivojlanib bormoqda. Ayniqsa, ekologik, qishloq va madaniy turizm turlarining rivojlanishi oilaviy mehmon uylariga bo'lgan talabni sezilarli darajada oshirmoqda. Ushbu xizmat turi turistlarga milliy muhitni his qilish, mahalliy urf-odatlar va an'analar bilan yaqindan tanishish imkonini beradi.

Mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarining rivojlanishi nafaqat iqtisodiy, balki muhim ijtimoiy ahamiyatga ham ega. Ular aholi bandligini oshirish, xotin-qizlar va yoshlarning tadbirkorlik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, hududlarda xizmat ko'rsatish madaniyatini yuksaltirish hamda mahalliy budjet daromadlarini ko'paytirishga samarali hissa qo'shmoqda. Shu bilan birga, zamonaviy mehmondo'stlik xizmatlarida innovatsion texnologiyalar, raqamli bronlashtirish tizimlari, ilg'or marketing strategiyalari hamda xalqaro xizmat standartlarining keng joriy etilishi sohaning raqobatbardoshligi va xizmat sifati oshishiga xizmat qilmoqda.

Mazkur mavzuning dolzarbligi mehmonxona xo'jaligi va oilaviy mehmon uylarini rivojlantirishning nazariy asoslarini chuqur o'rganish, ularning iqtisodiy samaradorligini oshirish, xizmat sifati va raqobatbardoshligini takomillashtirish zarurati bilan izohlanadi. Shuningdek, xorijiy tajribalarni o'rganish asosida milliy mehmondo'stlik tizimini rivojlantirish, zamonaviy boshqaruv usullarini joriy etish hamda turistlar ehtiyojlariga mos xizmatlarni shakllantirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylari rivojlanishining nazariy asoslarini o'rganish, ularning iqtisodiy va tashkiliy xususiyatlarini tahlil qilish hamda ushbu sohani rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mehmonxona xo'jaligi va oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish masalalari turizm iqtisodiyoti, xizmatlar marketingi hamda mehmondo'stlik menejmenti doirasida keng o'rganilgan ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Jahon va mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida mehmonxona xizmatlarining iqtisodiy samaradorligi, xizmat sifati, mijozlar ehtiyojlarini qondirish hamda turizm infratuzilmasini rivojlantirish omillari chuqur tahlil qilingan.

Xorijiy iqtisodchi olimlardan biri bo'lgan Philip Kotler xizmatlar marketingi nazariyasida mehmondo'stlik xizmatlari iste'molchi ehtiyojlariga yo'naltirilgan bo'lishi zarurligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, mehmonxona xizmatlarining muvaffaqiyati mijozlarga yaratilgan qulaylik, xizmat ko'rsatish sifati hamda individual yondashuv darajasiga bog'liq. Kotler xizmatlar marketingining "7P" modeli orqali mehmonxona biznesida narx, joylashuv, reklama, xodimlar malakasi va xizmat jarayonining o'zaro uyg'unligini asoslab beradi [1].

James Walker va Michael Olsen kabi mehmondo'stlik menejmenti bo'yicha tadqiqotchilar mehmonxona xo'jaligini boshqarishda innovatsion texnologiyalar hamda strategik boshqaruvning ahamiyatini alohida ko'rsatib o'tgan [2]. Ularning ilmiy qarashlarida mehmonxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda xizmatlarni diversifikatsiya qilish, elektron bronlashtirish tizimlari va raqamli marketing vositalaridan foydalanish muhim omil sifatida talqin qilinadi.

Turizm iqtisodiyoti bo'yicha tadqiqotlar olib borgan John Swarbrooke va Susan Horner mehmondo'stlik infratuzilmasining hududiy rivojlanishdagi rolini keng yoritgan [3]. Ularning fikricha, mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylari hududlarning turistik jozibadorligini oshirish bilan birga, mahalliy iqtisodiyot rivojiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, oilaviy mehmon uylari kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Oilaviy mehmon uylari faoliyatini rivojlantirish bo'yicha Yevropa va Osiyo davlatlari tajribasi ham muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Germaniya, Italiya va Turkiya tajribalarida oilaviy mehmon uylari qishloq turizmi hamda ekologik turizm bilan integratsiyalashgan holda rivojlantirilgani kuzatiladi. Ushbu mamlakatlarda oilaviy mehmon uylari milliy madaniyatni targ'ib qilish, turistlarga autentik xizmatlarni taklif etish hamda hududiy bandlikni oshirishning samarali vositasi sifatida baholanadi.

MDH davlatlari olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda mehmonxona xo'jaligida xizmat sifati va boshqaruv samaradorligi masalalari keng yoritilgan. Rossiyalik olimlar A.D. Chudnovskiy va M.A. Jukova mehmondo'stlik industriyasining iqtisodiy mohiyatini tahlil qilib, xizmatlar sifati hamda inson omilining ushbu sohada ahamiyatini asoslab bergan [4]. Ularning ilmiy ishlanmalarida mehmonxona biznesini boshqarishda marketing strategiyalari, servis madaniyati va xalqaro standartlarga moslashuv asosiy omil sifatida ko'rsatiladi.

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlar tomonidan ham turizm va mehmondo'stlik sohasini rivojlantirish masalalariga katta e'tibor qaratilgan. Mahalliy tadqiqotlarda turizm xizmatlari infratuzilmasini takomillashtirish, mehmonxona xizmatlari sifatini oshirish, hududiy turizm salohiyatidan samarali foydalanish hamda oilaviy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash masalalari o'rganilgan [5]. Xususan, mamlakatimiz olimlari mehmonxona xo'jaligini rivojlantirishda

davlat tomonidan yaratilayotgan imtiyozlar, investitsion muhit hamda raqamli xizmatlarning rolini alohida ta'kidlaydi.

So'nggi yillarda ilmiy adabiyotlarda "barqaror turizm", "yashil mehmonxona", "raqamli mehmondo'stlik" kabi tushunchalar ham keng qo'llanilmoqda [6]. Ushbu yondashuvlar mehmonxona va oilaviy mehmon uylarida ekologik xavfsizlikni ta'minlash, energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish hamda onlayn xizmatlarni rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Shu jihatdan, zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda mehmondo'stlik sohasida innovatsion boshqaruv va xizmatlar sifatini oshirish masalalari ustuvor yo'nalish sifatida belgilanmoqda.

Umuman olganda, ilmiy adabiyotlar tahlili mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish turizm infratuzilmasining muhim tarkibiy qismlaridan biri ekanligini ko'rsatadi. Mavjud ilmiy qarashlar ushbu sohada xizmat sifati, boshqaruv samaradorligi, marketing faoliyati, innovatsion texnologiyalar hamda hududiy rivojlanish omillarini kompleks ravishda o'rganish zarurligini tasdiqlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylari rivojlanishining nazariy asoslarini o'rganish hamda ularning iqtisodiy va tashkiliy samaradorligini baholashga qaratilgan ilmiy-uslubiy yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida turizm va mehmondo'stlik sohasining zamonaviy rivojlanish tendensiyalari, xizmat ko'rsatish tizimidagi o'zgarishlar hamda hududiy turizm infratuzilmasining shakllanish jarayonlari kompleks tarzda tahlil qilindi.

Tadqiqot metodologiyasida tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, statistik kuzatuv hamda umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, mehmonxona xo'jaligi va oilaviy mehmon uylarining faoliyatiga oid ilmiy adabiyotlar, xorijiy tajribalar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda turizm sohasiga oid statistik ma'lumotlar o'rganildi. Tadqiqot davomida mehmondo'stlik xizmatlarining iqtisodiy samaradorligi, xizmat sifati, boshqaruv samaradorligi va hududiy turizm rivojiga ta'siri ilmiy jihatdan baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, mehmondo'stlik xizmatlarini kengaytirish hamda turistlar uchun qulay sharoitlar yaratish maqsadida mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida mehmonxona xo'jaligi va oilaviy mehmon uylari soni ortib, xizmat ko'rsatish sifati hamda turistik xizmatlar hajmi sezilarli darajada oshib bormoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mehmonxona xo'jaligi turizm industriyasining asosiy infratuzilmaviy elementlaridan biri sifatida iqtisodiyotning ko'plab tarmoqlari bilan uzviy bog'liqdir. Mehmonxonalarning rivojlanishi transport, savdo, umumiy ovqatlanish, madaniyat va xizmat ko'rsatish sohasining faollashuviga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, xalqaro turizm oqimining ortishi zamonaviy mehmonxona xizmatlariga bo'lgan talabni kuchaytirmoqda. Natijada mehmonxona biznesida xizmat turlarini diversifikatsiya qilish, raqamli bronlashtirish tizimlarini joriy etish hamda xalqaro standartlarga mos servis xizmatlarini tashkil etish jarayoni jadallashmoqda.

Oilaviy mehmon uylarining rivojlanishi esa hududiy turizmni faollashtirishda muhim omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, oilaviy mehmon uylari kichik tadbirkorlikni rivojlantirish, mahalliy aholining daromad manbalarini kengaytirish hamda yangi ish o'rinlarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, Samarqand, Buxoro, Xiva va tog'oldi hududlarida faoliyat yuritayotgan oilaviy mehmon uylari milliy an'analarni aks ettiruvchi xizmatlari bilan turistlarda katta qiziqish uyg'otmoqda. Bu esa etno-turizm, qishloq turizmi va ekologik turizm kabi yo'nalishlarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Tahlil natijalariga ko'ra, mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarining samarali faoliyat yuritishida xizmat sifati eng muhim omillardan biri hisoblanadi. Turistlarning talab va ehtiyojlari tobora o'zgarib borayotganligi sababli xizmat ko'rsatishda individual yondashuv, qulay infratuzilma, sanitariya-gigiyena talablariga rioya qilish hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish zarurati ortib bormoqda. Ayniqsa, onlayn bronlashtirish tizimlari, mobil ilovalar, elektron to'lov tizimlari va raqamli marketing vositalarining qo'llanilishi mehmonxona xizmatlarining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, tadqiqot davomida mehmondo'stlik sohasini yanada rivojlantirish imkoniyatlari ham aniqlandi. Jumladan, ayrim hududlarda mehmonxona infratuzilmasini modernizatsiya qilish, malakali kadrlar salohiyatini oshirish, xizmat sifati bo'yicha xalqaro standartlarni keng joriy etish hamda marketing faoliyatini takomillashtirish sohaning barqaror va samarali rivojlanishiga xizmat qiluvchi muhim yo'nalishlar sifatida baholandi. Oilaviy mehmon uylarida esa zamonaviy boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirish, xorijiy tillarni o'qitish hamda servis madaniyatini yuksaltirish orqali xizmatlar sifatini yanada oshirish imkoniyatlari mavjudligi kuzatildi.

Xorijiy tajriba tahlili shuni ko'rsatdiki, rivojlangan turistik davlatlarda mehmonxona va oilaviy mehmon uylari faoliyatini qo'llab-quvvatlashda davlat va xususiy sektor hamkorligi muhim o'rin tutadi. Masalan, Turkiyada oilaviy mehmon uylari uchun imtiyozli kreditlar, marketing ko'magi hamda soliq yengilliklari joriy etilgan bo'lsa, Germaniyada ekologik standartlarga mos "yashil mehmonxonalar" tizimi samarali yo'lga qo'yilgan. Ushbu tajribalar O'zbekiston sharoitida ham mehmondo'stlik sohasini rivojlantirish uchun muhim amaliy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin (1-jadval).

1-jadval. Mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarining o'ziga xos xususiyatlari

Ko'rsatkichlar	Mehmonxonalar	Oilaviy mehmon uylari	O'zaro bog'liqligi
Faoliyat shakli	Yirik va professional mehmondo'stlik obyektlari hisoblanadi	Kichik hajmdagi oilaviy tadbirkorlik shaklida faoliyat yuritadi	Ikkalasi ham turistlarni joylashtirish xizmatlarini ko'rsatadi
Xizmat ko'rsatish darajasi	Xalqaro standartlarga mos hamda ko'p turdagi xizmatlarni taqdim etadi	Oddiy va milliy uslubdagi xizmatlar ustunlik qiladi	Turistlarning ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan
Mijozlar segmenti	Biznes turistlar, xorijiy delegatsiyalar va ommaviy turistlarga xizmat ko'rsatadi	Mahalliy muhitni afzal ko'ruvchi turistlar, ekologik va qishloq turizmi ixlosmandlariga mo'ljallangan	Turizm oqimini oshirishga xizmat qiladi
Boshqaruv tizimi	Professional menejment va boshqaruv tizimiga ega	Asosan oila a'zolari tomonidan boshqariladi	Samarali boshqaruv xizmat sifati oshirishga xizmat qiladi
Investitsiya hajmi	Katta moliyaviy mablag' talab etadi	Nisbatan kam xarajat asosida tashkil etiladi	Turizm infratuzilmasining rivojlanishiga xizmat qiladi
Xizmatlar turi	Restoran, SPA, konferens-zal va transport kabi qo'shimcha xizmatlarni taklif etadi	Uy sharoitidagi milliy taomlar va mahalliy an'anaviy xizmatlar ustunlik qiladi	Mehmondo'stlik xizmatlarini diversifikatsiya qiladi
Narx siyosati	Nisbatan yuqori narx segmentiga ega	Arzon va hamyonbop xizmatlarni taklif etadi	Turli toifadagi turistlarni jalb qiladi
Texnologik imkoniyatlar	Raqamli bronlashtirish tizimlari va zamonaviy texnologiyalar keng qo'llaniladi	Texnologik imkoniyatlardan foydalanish imkoniyati nisbatan cheklangan bo'lishi mumkin	Zamonaviy axborot texnologiyalari rivojlanishga xizmat qiladi
Hududiy joylashuv	Asosan shaharlarda va yirik turistik markazlarda joylashadi	Qishloq va tarixiy hududlarda ko'proq uchraydi	Hududiy turizmni rivojlantirishga xizmat qiladi
Bandlikka ta'siri	Ko'plab ish o'rinlarini yaratadi	Oilaviy tadbirkorlik va o'zini o'zi band qilishni rivojlantiradi	Aholi bandligini oshirishga xizmat qiladi

Olib borilgan tahlillar asosida mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari sifatida xizmat sifatini yuksaltirish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, kadrlar malakasini oshirish, marketing strategiyalarini takomillashtirish hamda hududiy turizm infratuzilmasini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etishi aniqlandi. Ayniqsa, oilaviy mehmon uylarini qo'llab-quvvatlash orqali qishloq hududlarida turizmni rivojlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va aholi bandligini oshirish imkoniyatlari yuqori ekanligi tadqiqot natijalarida o'z tasdig'ini topdi.

Natijada mehmonxona xo'jaligi va oilaviy mehmon uylarini zamonaviy boshqaruv tamoyillari asosida rivojlantirish turizm xizmatlari sifatini yuksaltirish, turistlar oqimini ko'paytirish hamda milliy iqtisodiyotning xizmatlar sektorini yanada rivojlantirishda muhim omillardan biri ekanligi ilmiy jihatdan asoslandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylari turizm infratuzilmasining muhim tarkibiy qismlaridan biri hisoblanib, mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish, xizmatlar bozorini kengaytirish hamda aholi bandligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, globallashtirish va raqamli iqtisodiyot sharoitida mehmondo'stlik xizmatlariga bo'lgan talabning ortib borishi ushbu sohani zamonaviy yondashuvlar asosida rivojlantirish zaruratini kuchaytirmoqda.

Tadqiqot natijalari mehmonxonalar professional xizmat ko'rsatish tizimi, zamonaviy infratuzilma hamda xalqaro standartlarga mos faoliyati bilan ajralib turishini ko'rsatdi. Ular yirik turistlar oqimini qabul qilish, biznes turizmni rivojlantirish va xalqaro turistik imijni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, mehmonxona

xo'jaligida katta investitsiya xarajatlari, yuqori raqobat muhiti hamda xizmatlarni muntazam modernizatsiya qilish zarurati mavjudligi aniqlandi.

Oilaviy mehmon uylari esa mahalliy madaniyat va milliy qadriyatlarni aks ettiruvchi xizmat turi sifatida turistlar uchun alohida qiziqish uyg'otmoqda. Ushbu xizmat turi qishloq turizmi, ekologik turizm va etno-turizmni rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Bundan tashqari, oilaviy mehmon uylarining rivojlanishi aholi daromadlarini oshirish, xotin-qizlar va yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash hamda hududiy iqtisodiy faollikni kuchaytirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, ayrim oilaviy mehmon uylarida xizmat sifatini oshirish, boshqaruv ko'nikmalarini takomillashtirish hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish zarurligi kuzatilmoqda.

Tahlillar davomida mehmondo'stlik sohasini rivojlantirishda xizmat sifati, marketing faoliyati, raqamli texnologiyalar va malakali kadrlar tayyorlash eng muhim omillar ekanligi aniqlandi. Ayniqsa, turistlarning ehtiyojlari va talablarini o'rganish asosida xizmatlarni diversifikatsiya qilish hamda individual yondashuvni kuchaytirish zarurati ortib bormoqda. Xorijiy tajriba shuni ko'rsatdiki, davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish, soliq imtiyozlari hamda investitsion qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish mehmondo'stlik infratuzilmasining barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shundan kelib chiqib, mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish bo'yicha quyidagi takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Avvalo, mehmondo'stlik xizmatlari sifatini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish hamda servis madaniyatini yuksaltirish zarur. Buning uchun mehmonxona va oilaviy mehmon uylarida faoliyat yurituvchi xodimlarning malakasini oshirish, xorijiy tillarni o'qitish hamda zamonaviy boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega.

Ikkinchidan, mehmonxona xo'jaligi va oilaviy mehmon uylarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish lozim. Xususan, onlayn bronlashtirish tizimlari, elektron to'lov vositalari, raqamli marketing hamda mijozlar bilan interaktiv aloqa platformalarini rivojlantirish xizmatlar samaradorligini oshiradi va turistlar oqimini ko'paytirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, oilaviy mehmon uylarini qo'llab-quvvatlash maqsadida imtiyozli kreditlar, subsidiyalar hamda soliq yengilliklarini kengaytirish maqsadga muvofiqdir. Bu esa qishloq hududlarida turizmni rivojlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va mahalliy aholi daromadlarini oshirish imkonini beradi.

To'rtinchidan, mehmondo'stlik xizmatlarini targ'ib qilishda zamonaviy marketing strategiyalaridan foydalanish zarur. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlar, xalqaro turistik platformalar hamda raqamli reklama vositalari orqali O'zbekistonning turistik salohiyatini keng targ'ib qilish mehmonxona va oilaviy mehmon uylarining raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylarini zamonaviy boshqaruv tamoyillari asosida rivojlantirish turizm xizmatlari sifatini oshirish, hududiy iqtisodiyotni faollashtirish hamda mamlakatning xalqaro turizm bozoridagi mavqeyini mustahkamlashda muhim omillardan biri hisoblanadi. Ushbu sohani ilmiy asosda takomillashtirish va innovatsion yondashuvlarni keng qo'llash kelgusida O'zbekiston turizm industriyasining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Kotler P., Bowen J., Makens J. *Marketing for Hospitality and Tourism*. — New Jersey: Pearson Education, 2017.
2. Walker J.R. *Introduction to Hospitality Management*. — Boston: Pearson, 2019.
3. Olsen M.D., Zhao X. *Handbook of Hospitality Strategic Management*. — Oxford: Butterworth-Heinemann, 2008.
4. Swarbrooke J., Horner S. *Consumer Behaviour in Tourism*. — London: Routledge, 2020.
5. Chudnovskiy A.D., Jukova M.A. *Menedjment v turizme i gostinichnom khozyaystve*. — Moskva: KNORUS, 2018.
6. Raximov Z.O. *Turizm sohasida mehmonxonalar xo'jaligini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari: monografiya*. — Samarqand: SamSI, 2021. — 212 bet.
7. Amriddinova R., Islomov S. *The Role of Guest Houses in the Organization of Rural Tourism // Builders of the Future*. — 2022. — № 2.
8. Сердюкова Н.К., Романова Л.М., Сердюков Д.А. Теоретические и прикладные подходы к формированию стратегии развития и продвижения гостиничного предприятия // ЕГИ. — 2021. — № 4 (36).
9. UNWTO. *International Tourism Highlights*. — Madrid: World Tourism Organization, 2023.
10. OECD. *Tourism Trends and Policies*. — Paris: OECD Publishing, 2022.
11. World Travel & Tourism Council (WTTC). *Economic Impact Report*. — London, 2023.
12. O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi statistik ma'lumotlari // official statistics materials, 2023–2025-yillar.
13. Ziyonet elektron ta'lim resurslari bazasi. — URL: Ziyonet
14. CyberLeninka ilmiy elektron kutubxonasi. — URL: CyberLeninka

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
